

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "

Nrul de Duminecă
Pe un an . . . 4 Cor.
: Pentru România și :
America . . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferenc-utca 20

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

După praznicul dela Șimleu.

Momentele de avânt sufletesc prilejite de adunarea generală a »Astrei« trec ca într-o involburare caleidoscopică în amintirea noastră și prea suntem încă fermecați de strălucirea lor decât să putem lămurii pe deplin însemnătatea lor în parte. Trei zile de-arându-l a spumegat viața românească în inima Sălajului și sufletele alor sute de cărturari români au fost stăpânite de acelaș val de însuflețire și mândrie națională. Dacă adunările generale ale societăților noastre culturale obștești n'ar avea altă însemnătate decât c'au reușit să întrunească pe câteva zile o seamă de cărturari de pretutindeni, cari prin proporția numărului lor să deștepte în sufletul poporului nădejdea unui sprijin puternic pentru vremuri de nevoie, — sunt de neprețuit. Pierdut în vălmășagul grijilor pentru trai poporul se simte desolat, părăsit, în multe părți. El simte nevoia unei îndrumări în toate acțiunile traiului său și o așteaptă în chip firesc dela cărturarii ieșiți din sinul său. Acel țaran cuminte din valea Crâșnii, care a întâmpinat cu vorbe atât de nemeșesugite comitetul central la sosire, a talmăcit simțeminte adevărate. Cuvintele lui păreau răsărite nemijlocit din inima celor 150 de mii frați ai săi, cari așteaptă în Sălaj »mântuirea din întuneric«.

»Asociațiunea« e singura noastră însoțire culturală care s'a înființat pentru susținerea legăturilor cu viața poporului. E departe încă vremea, când va fi împânzit toată în-

tinderea românească. În mersul ei însă stăvilit de atâtea zăgazuri ale stăpânirii, de multiplele rele rezultate din înstrăinarea culturală a cărturării noastre și de indolența aproape obștească, ea totuși cucerește părțicică de părțicică cuprinsul pământului românesc. Iși alătură în cale tot mai multe forțe din afluența elementelor redeșteptate la conștiința datoriei naționale și sporul muncii ei crește amăsurat vigoarei ce-i inspiră recunoașterea forțelor sale înmulțite.

La adunarea generală din Șimleu Asociația dacă n'a câștigat mulți membrii noi, i-s'a realizat totuși în parte scopul, căci a redeșteptat la conștiința datoriei lor naționale pe cărturarii din Sălaj, le-a întetit dorul de cultură românească, le-a înviorat sentimentele dragostei de neam și de limbă, i-a întărit pentru lupta culturală cu influențele tot mai impulsive ale spiritului străin.

Căci nu ne putem închipui că atâtea învăpăiere de sentimente să fi rezultat numai din scăpărări trecătoare.

Insuflețirea ce a dăinuit în tot decursul sărbărilor, inima caldă cu care au fost primiți cei din depărtare, jertfele aduse de ei, toată munca depusă de ei întru reușita sărbărilor, vădește o dragoste mare pentru năzuințele Asociației și o mândrie cum numai frunțașii unui popor o au

Carturărimea din Sălaj prin afluența sa mare la Șimleu s'a dovedit conștie de datorie ce-i revine în acele părți. Insuflețirea ei a probat că e primitoare pentru îndru-

mările Asociației și nădăjduim că toți preoții, învățătorii și cărturarii de alte indeletniciri, căli au luat parte la adunarea generală, vor fi închis cu drag în sufletele lor învățămintele și îndemnurile frumoase, ce le-au cules din magistratul discurs de deschidere al domnului Andreiu Bârseanu. Așteptăm să-i vedem așternuți pe muncă, căci terenul e dintre cele mai fertile. Despărțământul Șimleu să suplinească ce a întrelăsat în trecut. Dată fiind întinderea lui mare, să se divizeze în două-trei despărțăminte, ca în cadrele lor, să poată munci toți cei cu tragere de inimă pentru luminarea poporului. Când rețeaua unei activități sistematice intensive va cuprinde în ochiurile ei toate comunele românești din Sălaj, când poporul va înțelege rostul nizuințelor Asociațiunii, îndrăgind cartea și organizându-se pe toate ramificațiile traiului său, atunci luptele noastre naționale vor avea o fortăreață inexpugnabilă la marginea extremă a cuprinsului românesc.

Adunarea Asociațiunii la Șimleu însemnă astfel o recucerire, o întărire din nou a unui punct, care prin natură ne-a fost destinat nouă, dar care nu e încă definitiv ocupat prin munca noastră. Să-l ocupăm pas de pas prin o muncă conștientă și intensivă. Să facem din ținutul Crasnei, unde stăpânea odată voevod românesc, o cetate puternică a românismului, în care moștele marelui Bărnuțiu să se odihnească la loc vrednic.

FOIȚA TRIBUNEI.

Paradisul terestru.

Dna Mygriam Harry, crede a fi regăsit în cursul călătoriilor sale, »Paradisul terestru« pe care l'a pierdut Eva. — Spune aceasta într-o carte ce a apărut de curând la Paris: »Insula Voluptăței«.

Unul din confracții nostri parisieni a solicitat bună — voința Dnei Mygriam Harry, pentru a purta o clipă, pe cititorii săi în grădinile aceluia paradisi.

.....Se crede, a nu fi de acord asupra locului, paradisului terestru.

Biblia se pare a-l fi situat în valea Eufratului; musulmanii îl visează lângă apele din Damas, iar budiștii inspirându-se din vechile cărți sacre, sanscrite cred a-l poseda încă în insula încântărei, insula voluptăței, din marginea Indiei.

Și într'adevă, cum te-ai putea îndoi că te apropii de un pământ edenic, când de pe puntea vaporului, dorești în afară de monotonia apei oceanului, un legănat de palmieri pe care înainte încă de a-l putea distinge, mlădiindu-se în bătaia vântului, îl simți, respirându-i odoarea îmbălsămată ce-ți sosește în suflu ușor, pe valurile verzi.

Apoi odată intrat în raza albastră, vezi un Orient fabulos, un Orient de legende și povești cu fel; lunecând ușor un cortegiu de luntri vin plescând, futurând pânzele ca aripele albe ale libelulelor.

Pe lângă mulțimile de vapoare, sunt punele de agată, dinții de email, gesturile de idol, coroanele de sifed, grațiile efeminate draperiile olimpice, pietrele prețioase din Golconda, păsările bengalice, fructele paradisului și o gloată de mai-muțe alese cari vin de ți-se ofer să te încante.

La Colombo, crezi că umbli în vis. Oameni cu plete ca femeile, mânănd caruri romane înhămate cu Zebre blonde. Statuete de ceră brună aruncând buchete de frangipane aromate, șerpi femecași dansând în sunete de flaut, palmieri legănându-se, iedera încolăcindu-se și florile înflorind minunat în grădinile de cinamone cu potecile de prundiș purpurii.

Ici și colo vestimintele albe se strecură lin printre colonadele de cocos, șoapte ușoare se aud prin crânguri de ficuși și din fundul unei mări de verdeață, înăbușit se aud cântecele budiștilor.

*

În câteva ceasuri, un mic drum de fier te duce dela Colombo la stațiunea Paradenia-Eleya, grădinile unde după tradiția hinducilor, a fost așezat paradisul.

Și pe când în noi cânt acele dulci silabe promițătoare, dai de un paradisi regăsit, un adevărat paradisi îmbălsămat și triumfal, defilând de ambele părți ale drumului.

Puțin câte puțin însă te cuprinde un fel de îngreunare sufletească, ce ți vine din aceea exasperare de verdeață, din aceea florescentă prea vioalentă, o vegetație puternică, domnitoare unde omul nu pare decât o biată floriceică menită a spori împodobirea.

Și pare-că, ore-cum cu frică, minunat și încântat de toate frumșețile acelea, închizându-te în

vagon, înțelegi în sfârșit ceea d'critimă a lui Budha care spune, că prin noi înși-ne nu suntem nimic, căci împrumutăm sufletul nostru lucrurilor, materiei, sufletului universal, — plantelor și parfumurilor, vântului ce tremură arborii puternici de bambu, blondelor broaște ce înot în lacurile sărate, nufurilor ce închid sărutăriile himerice ale lunii.

Ce sunt slabele noastre puteri comparate elementelor naturii, și efemerul nostru ce perpetuu-lui a deveni? Trebuie dar să suportăm soarta, se ne resemnăm acceptând legea inexorabilă a lucrurilor, să trăim cu vise și cu renunțări, legănați între voluptate și moarte...

Aproape de grădinile din Paradenia se ascunde un templu politeu. Zeii dorm în sicriuri de cristal, pe când o zeiță tăiată în piatră de culoarea lunii, se înalță lângă nu nufăr. Este Maya-Devi, Regina Ilusiei, idolul Ceylanului. Tinerile tanagriene, în muselinuri roze, rup înaintea ei gămezi de corole parfumate vărsând uleiuri odorante. Altele îi aduc în coșulețe, banane și un fel de portocale. Intru aceia se mărginește cultul aceluia fericit pământ.

Un preot budhist drapat cu o togă galbenă, le arată amurindu-le, cum mai târziu când ele, și vor împlini misiunea lor poetică, sufletul li-se va înalță la lună de unde devenind lumină rouă, ele vor coborî pentru a redeșteptă Ceylanul întreg pentru a retrăi ca flori parfumate, ca fluturi colorați, ca se ici visate, în picături de rubin, sau mărgăritare din mare.

Poate că toate inimile acestea mici călătorind prin lună, fac din insula Ceylan, — paradisul terestru.

Marea campanie pentru votul universal.

Iată programul marilor adunări de popor ce se vor ținea în 16 și 19 August și în cari deputații noștri vor rosti dările lor de seamă și să vor vota moțiuni pentru votul universal.

In 16 August

mare adunare de popor.

In cercul Ighiului.

Darea de seamă a deputatului cercului *Alexandru Vaida-Voevod*, cu participarea deputatului *Iuliu Maniu*.

In Boroșinea.

Darea de seamă a deputatului *Ioan Suciu* cu participarea deputatului *Vasile Damian*.

In Lugoj.

Darea de seamă a deputatului *Gheorghe Popovici* cu participarea deputatului *Coriolan Brediceanu*.

In Vașcău.

Darea de seamă a deputatului *Vasile Lucaciu* cu participarea deputatului *Stefan Petrovici*.

In 19 August

(Sărbătoarea Schimbării la față).

In Cuvln.

Darea de seamă a deputatului *Vasile Goldiș*, cu participarea deputatului *Stefan C. Pop*.

In Beluș.

Darea de seamă a deputatului *Vasile Lucaciu*, cu participarea deputatului *Teodor Mihali*.

In Brad.

Darea de seamă a deputatului *Vasile Damian*, cu participarea deputatului *Ioan Suciu*.

In cercul Zorlențul mare.

Darea de seamă a deputatului *Stefan Petrovici* cu participarea deputatului *Gheorghe Popovici*.

In Vinț.

Darea de seamă a deputatului *Iuliu Maniu*, cu participarea deputatului *Alex. Vaida*.

In cercul Orăștiei.

Darea de seamă a deputatului *Aurel Vlad*, cu participarea deputatului *Alexandru Vaida*.

O schimbare.

In Șiria.

Fiind în ziua de 3/16 August târg de țeară în Șiria, adunarea în care deputatul *Stefan C. Pop* va rosti darea sa de seamă a fost amânată cu o săptămână și se va ținea în ziua de Duminecă 10/23 August. Dsa va fi însoțit de dl deputat *Vasile Goldiș*.

Contele Tisza și votul universal. Un ziar unghuresc afirmă că la discuția în jurul reformei electorale va intra și contele *Tisza István* în acțiune. El are de gând să pornească o mare campanie contra votului universal preconizat de contele *Andrássy*, socotindu-l primejdios supremației poporului unghuresc. Prietenii săi însă l-ar fi înduplecat, afirmă ziarele unghurești, să se mulțamească de a-și preciza punctul de vedere față cu proiectul contelui *Andrássy* în camera magnaților. De bună seamă contele *Tisza* se va fi convins că votul „universal” preconizat de *Andrássy* poate avea orice cusur afară de unul, acela de a primejdi supremația unghurească.

Cuvântarea funebrală a dlui Ioan Bianu,

membru al Academiei Române rostită
la mormântul episcopului *Nicolae Popea*.

Prea sfințite Părinte,
Intristați frați,

Nu poate fi inimă omenească care să nu se înduioșeze, care să nu se mâhnească, când vede pe membrii unei mari familii înecați în durere pentru că au pierdut pe căpetenia lor, pe îngrijitorul, conducătorul și apărătorul lor; pe acela care le stă în frunte și le arată drumul cel bun și căile rele și primejdioase. Inima omenească care nu s'ar mișca și nu s'ar înduioșa nici la vederea unor asemenea dureri, ar trebui să fie neatinsă nici de cea mai ușoară adiere a învățurii dumnezeiescului Mântuitor, care a pus dragostea, iubirea de aproapele ca temelie întregii sale învățături: »Să iubești pe vecinul tău ca însuși pe tine (Rom. XIII, 9). Explicând romanilor măreția acestei învățături, *Pavel* — lumina Apostolilor zice (Rom. XIII, 10, 11, 12):

»Dragostea nu lucrează rău vecinului: drept aceea împlinirea legii este dragostea.

»Și aceasta știind vremea, că acum vreme este, noi din somn să ne sculăm: că mai aproape este nouă mântuirea acum, decât când am crezut.

»Că noaptea a trecut, iar ziua s'a apropiat: să lăpădam dar lucrurile întunerecului și să ne îmbrăcăm în arma luminii!!

Stejarul falnic, care a stat în fața furtunelor și v'a adumbrat și v'a apărut sub ramurile lui, a căzut jos; părintele iubitor, care v'a condus cu atâta iubire și s'a îngrijit cu toate puterile sufletului său de sufletele și de mințile voastre s'a dus dela voi: el și-a împinit datoriile lui în această viață de frământări și de dureri. Cel de sus l-a chemat la răsplata fericirii vecinice. — Înălțându-se dintre voi, el v'a dat dovadă nouă și hotărâtoare că sufletul lui întreg era cuprins numai de iubirea voastră, că numai la voi s'a gândit, că întreg numai al vostru a fost.

Plecând dintre voi a ținut să arate turmei păstorite de dânsul, cu toată iubirea sufletului său, că pe toți v'a iubit, fără deosebire de prieteni și neprieteni, de buni sau răi. Pildă sublimă — învățatură luminoasă — pentru cei cari rămân în urma marelui păstor!

Pildă, care ne arată că sufletul lui se înalță spre sferele cerești, totdeauna, când, în cele mai sărbătorești momente ale îndeplinirii îndatoririlor sale arhiericești, — el vestește cu glas înalt și cu privirile spre turma sa prea iubită cuvintele;

»Doamne, Doamne caută din cer și vezi și cercetează, și întărește viața aceasta pe care a sădit-o dreapta ta«.

Dar, intristați frați, acest păstor și părinte al nostru, nu a fost numai al vostru din această de Dumnezeu binucuvântată dieceză a Caransebeșului; nu — el a mai fost și al tuturor fraților și fiilor începând dela Săcelele de sub munte și dela Valea Timișului, unde s'a născut; — el a mai fost și al nostru al tuturor, cari slujim prețutindena cărții românești.

El a fost unul dintre fruntașii luminați ai neamului nostru întreg, nu numai cu fapta și cu cuvântul, dar și cu cartea, cu scrisul.

De aceea am venit și noi aici, să unim cu lacrimile voastre pe ale noastre, la mormântul, în care se închid rămășițele pământesti ale fruntașului, ale părintelui nostru al tuturor.

În fața acestui sfânt locaș să ne pătrundem sufletele de învățăturile nobilele părinte, care și-a dat tot și toate pentru turma sa iubită, iar ca să-i urmăm învățătura vieții lui întregi — să ne țintuim bine în minți cuvintele Apostolului *Pavel* (Corint I, 10:)

»Și vă rog pe voi, fraților, pentru numele Domnului nostru *Isus Hristos*, ca toți să grațiț aceaș, și să nu fie între voi împăcheri, ci să fți întemeiați într'un gând și într'o înțelegere«.

Ușoară să-i fie țărina, cum vecinic îi va fi amintirea.

Rane dureroase.

De Dr. Gh. Ciuhandu.

III.

În zilele noastre de azi, când ne place să ne pasionăm de chestiunile viitorului nostru ca neam, ba uneori chiar să paradăm în fața lumii pe aceasta temă — cu un naționalism »ieftin« cum s'a zis mai ieri în acest organ, așa credem, nu va fi lipsit de interes obștesc a pune și mai aproape degetul în unele rane ale creșterii tinerimei noastre de ambele sexe.

Vom atinge aceste rane, nu însă cu gândul de a produce dureri superflue, ci cu dorul, ca prin aceasta atingere să salvăm cauza sfântă ce pe preocupă: de a da o sănătoasă și românească îndrumare acelor, cari au greșit până acum contra neamului prin lipsa de scrupuli la alegerea școlilor când a fost vorba de creșterea tinerimei noastre, băeți și fetițe.

Advertismentul e cu atât mai necesar, cu cât este foarte mare numărul acelor părinți români, cari din neorientare ori din o condamnabilă preocupare, țin a-și purta copiii și fetițele numai la școală străină..

Sau nu e de regretat — cel puțin de regretat — că se află părinți români, cari își poartă pruncii și fetițele până și prin școli *jidovești* — în localități unde sunt școli profesionale române, școli comunale și școli de stat?!

Nu suntem contra școlilor străine, — căci și acele își au dreptul existenței în numele culturii. Ci ne doare că, tocmai în aceste zile de ispită, numărul școlărilor noștri la școli străine merge crescând, în paguba noastră, în vreme ce partea covârșitoare — dar absolut covârșitoare — a acelor ar putea afla adăpost și în institutele noastre de învățământ și de creștere.

Așa d. ex. numai în părțile noastre și ceva mai spre apus, numărul școlărilor noștri la institute străine apropie cifra de 4000 — adică *patru mii* — de suflete: tineri și copii, la școli inferioare și medii. Unde sunt apoi tinerii universitari, cari, în lipsa unei universități proprii, cercetează universitățile maghiare. Poate, între atari împrejurări, să rămână neatinsă, neinfluențată fânța și conștiința noastră națională?

Și, când are loc aceasta aglomerație de români la școli străine? Atunci, când în școlile elementare — astăzi fără deosebire de caracter: de sunt de stat, comunale ori

confesionale — întreaga instruirea tinde numai la însușirea limbii maghiare, din care poporul nostru nu are profit real în viața de toate zilele; când în școlile elementare de stat se impune nu alta, ci ca chiar și predarea religiei să se facă în limba maghiară neînțeleasă de elevii români ai atâtor școli; când în institutele medii de învățământ și în preparandii, de stat sau ale vreunei confesiuni maghiare, nu se îngăduie propunerea religiei în limba română, decât numai ici-colo, cu mult greu; — sau că atari tineri, înstrăinați pe școli de altă lege și limbă, sunt nevoiți — pentru a primi notă de clasificare din religie — să învețe dogmele altor comunități religioase străine? Ce e aceasta?

Așa apoi ce înțeles are alergarea tinerimii noastre la atari școli?

Scriitorul acestor rânduri a cercat a-și culege, pe cale privată, unele date cu privire la creșterea tinerimii noastre prin institutele de învățământ străine. Și a ajuns la acea experiență — confirmată prin anuaarele școlilor ungurești din loc și din apropiere, precum și din distanțe mai mari — până pe la Budapesta și mai departe, — că sunt mulți tineri adăpostii pe atari institute de învățământ în cari, în loc de edificare sufletească în înțelesul românesc, vor fi părtași să audă cel mult insulte la adresa neamului românesc.

Iar cu privire la creșterea fetițelor noastre, după informațiile private, ce le-am câștigat de pe teritoriul părților ungurene (afară de Bihor) și din o parte a Banatului, — am ajuns la trista experiență, că din totalul pușinelor fetițe de-ale noastre, cari au cercetat școli superioare și civile de fete — va să zică cu aspirații mai înalte în viața noastră socială de mai apoi — 75.5 procente au cercetat școli străine și numai restul de 24.5 proc., școli românești.

A trebuit să cercăm explicativul alinător al acestei triste experiențe în numărul redus al școlilor românești pentru fetițe și în credința de bine, că doar acele eleve vor fi fost așezate pe la familii românești din localitățile respective. Dar examinând datele mai de-aproape, am constatat, că din totalul de vr'o 60 eleve — pe cari le-am putut erua — au fost găzduite în internate românești 26.3%, în internate străine 28%, la familii române 19.3%, iar la familii străine 26.4%.

Va să zică: se dă preferință școlilor străine, internatelor străine și găzduirii la familii străine!

Facă-și, deci, ideie tot românul cu bune sentimente românești, unde va ajunge neamul nostru iar mai deaproape soarta familiei române, dacă stările aceste se vor perpetua, fără de nici un control și îndrumare, presionare chiar, din afară asupra părinților cari nu-și fac datoria românească față de sângele lor!

Datele de mai sus însă se refer numai la un colț al românismului. Unde sunt însă celelalte părți românești? și ce pustiire de suflete se poate petrece și pe acolo?!

Experiențele triste ale scriitorului acestor rânduri, însă, nu se termină aci.

Din România.

Dela Curte. Starea sănătății M. S. Regelui e cât se poate de bună, Suveranul și-a reluat cursul ocupațiilor, precum și preumblările Sale zilnice.

Maiestatea Sa va inspecta azi batalionul de vânători din Sinaia. Duminică a avut loc la Castelul Peleş un dejun, în onoarea delegației de ofițeri venită din Transilvania. Suveranul a bine-voit să se întrețină mai mult timp cu membrii acestei delegațiuni.

Măsuri contra ciumei. În urma unei telegramme din Petersburg, prin care se anunță, că pe bordul vaporului „Rospit Lazarov” s'ar fi ivit un caz de ciură, direcțiunea generală a serviciului sanitar dela noi a luat toate măsurile de precauțiune.

Raportul general

al Comitetului Central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« către adunarea generală, convocată în Șimleu, la 7 și 8 August n. 1908.

(Urmare și fine).

Biblioteca proprie s'a sporit în anul 1907 în urma relațiilor de schimb legate cu diferite societăți științifice și literare din patrie, prin publicațiunile trimise de Academia maghiară din Budapesta și de Academia Română din București; apoi prin cărțile rămase de răposatul Ios. Vulcan, dăruite „Asociațiunii” de d-na Aurelia Vulcan; prin cărți rămase „Asociațiunii” dela expoziția din 1905 încorporate de bibliotecă în 1907, prin daruri făcute de dl Dr. At. Marienescu și unii autori români. Prin cumpărare biblioteca s'a sporit cu 7 opere în 10 vol.

Depozitul de cărți în 1907 s'a sporit îndeosebi cu Nr. 26 (ed. II.) și 27 ai Bibliotecii populare a „Asociațiunii” și cu revista populară „Țara Noastră”. De altă parte acest depozit a scăzut în cursul anului 1907 cu 338 tomuri și 6337 broș., între cari 226 tomuri și 3594 broșuri dăruite, 24 broșuri date în schimb și 12 tom., 2719 broșuri vândute, respective date în comisiune la diferite librării.

Dintre publicațiunile periodice au intrat la bibliotecă în anul 1907 următoarele: »Biserica și Școala» din Arad, »Drapelul» din Lugoj, »Economia» din Caransebeș, »Erdély», și »Erdélyi Muzem» din Cluj, »Ethographia» din Budapesta, »Foaia diecesană» din Caransebeș, »Foaia Poporului» din Sibiu, »Földrajzi Közlemények» din Budapesta, »Gazeta de Duminecă» din Șimleu, »Gazeta Transilvaniei» din Brașov, »Junimea Literară» din Cernăuț, »Letopis Matije srpske» din Neoplanta, »Luceafărul» din Sibiu, »Revista Economică» din Sibiu, »Revista Farmaciei» din București, »Századok» din Budapesta, »Telegraful Român» din Sibiu, »Történelmi Tár» din Budapesta și »Viitorul» din Cernăuț.

Muzeul Asociațiunii. În cursul anului trecut Muzeul „Asociațiunii” s'a îmbogățit cu o moară model, lucrată de țaranul Ioan Colțea din Șona, cu porturi, cămeși covoare, icoane, căni și lem-nării, adunate de dl Octavian C. Tăslăuanu, din ținutul Giurgeniului (com. Ciuc) și comuna Veza lângă Blaj; cu un pieptar din Sebeș, o icoană veche și o cruce din biserica din Cioara, o icoană veche din biserica din Petrifalău și o cruce din mânăstirea Ciocan (România), parte dăruite, parte adunate de dl custode al Muzeului. D-na Aurelia Vulcan a dăruit manuscrisele, corespondența și coroanete inbilare ale regretatului publicist Ios. Vulcan. Pe urmă s'au dăruit mai multe fotografii, monete, portrete, și o diplomă de pe vremea lui G. Rákoczi partea dlui (din V. Cetățian), iar de-

cedata Persida Domaneanț din Lugoj a lăsat Muzeului costumul său bănățănesc, premiat cu ocazia adunării generale a „Asociațiunii” din Băile-Herculane.

Inzestrarea Muzeului „Asociațiunii” înaintea cu greu, în lipsa mijloacelor materiale. Sperăm însă că aranjându-se expoziții etnografice din prilejul adunărilor generale, cum sa făcut la Șimleu, vom reuși să câștigăm o parte din obiecte pentru Muzeul „Asociațiunii”.

Ședințele comitetului central. Dela ultima adunare generală, comitetul central a ținut 12 ședințe, în cari a rezolvat toate chestiunile curente, cari, în înțelesul statutelor și regulamentelor „Asociațiunii”, cad în sarcina lui. A executat hotărârile ultimei adunări generale și anume: în ce privește adunarea și publicarea datelor statistice referitoare la starea culturală, economică și materială a poporului român din Ungaria, a decis să se dea secretariatului spre studiere și executare, care, după cum se poate vede din raportul secretarului administrativ către comitetul central despre activitatea despărțămintelor în cursul anului 1907 a început lucrarea, cu adunarea datelor privitoare la reuniunile noastre. În chestiunea aprobării statutelor „Reuniunii române de muzică din Beiuș” din partea ministrului de interne, a emis o comisiune de iuriști, care a propus comitetului central, iar acesta a decis să nu mai înainteze o remonstrare guvernului în această chestiune. În ce privește colecta pentru zidirea unui internat de băieți în Sibiu, ministerul a cerut planul amănunțit de organizare al internatului și regulamentul disciplinar, cari i s'au înaintat. Răspunsul ministrului nu s'a primit încă. Din regulamentul casei, introdus la 1 Ianuarie 1908, s'a modificat partea ultimă a § 1, zicându-se în loc de... „iar efectele ca depozit liber” etc — „iar celelalte valori (afară de acții) ca depozit liber” etc. Această modificare s'a făcut pentru înlesnirea manipulațiunii, a evidenții și a ținerii în bună ordine a acțiilor, cari acum se păstrează în cassa wertheimiană a „Asociațiunii”.

Propuneri. În urma celor înșirate până acum, comitetul central își ia voia a propune On. adunării generale să binevoiască:

- a) la act de cuprinsul raportului general al comitetului central;
- b) a da expresie durerii pentru pierderea membrilor decedați în anul din urmă;
- c) a aprobă darea de seamă despre gestiunea financiară a anului 1907 și a da comitetului ab-solutoriu pentru această gestiune;
- d) a aprobă proiectul de budget pentru anul 1909;
- e) să aprobe modificarea făcută la regulamen-tul casei § 1.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută în 20 Iulie 1908.

Iosif St. Șuluțu m. p. Oct. C. Tăslăuanu m. p.
prezident. secretar.

Din străinătate.

Amicțiile sârbo turcă. Belgrad 10 August Patru-sprezece voivozi, șefi de bande sârbești din Macedonia, precum și 70 de comitagi sârbi, cu toții armați și în costume de războinici, au plecat ieri seară în Turcia pentru a depune armele la Ueskub, din respect pentru noua stare de lucruri și pentru constituțiunea acordată Turciei. În gara Belgrad 8000 cetățeni au făcut ovațiuni voevozilor prin cântări de muzici și discursuri patriotice. Înaintea plecării s'a dat un banchet în onoarea voevozilor. În gară s'au pronunțat discursuri de către voevozii Dovesenski, Babunski, Pecianata, Sokolovici. Dâșii au fost aclamați și purtați pe mâni. Călătorii turci cari se aflau în trenul expres au fost aclamați prin strigătele de: Trăiască Turcia!

Noaptea trecută pretutindeni în gările sârbești dar mai la ales Povo, Niș, Vrania, mulțimea poporului a făcut ovațiuni voevozilor și turcilor. La

Cel dintâi atelier de pietre monumentale sculsi cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa măstre de monu-
mente și pietre de
elastit.

Fabricație proprie din marmoră, granit, seyal, labrador etc., din pietre de mo-
nument magazină se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Căminarii și
magazinul central: **Kolozsvár, Dózsa-u. nr. 21. Telefon 662.**
Filiale: Nagyvárad, Nagyvárad, Ujvárad și Bánpatok.

g ania turcească și de-alungul liniei ferate până la Uskub primirea a fost solemnă, cu onoruri militare, în sfârșit o mare manifestațiune de amicitie sârbo-turcă.

Darul Țarului la nunta domnișoarei Fallières. Atașatul naval rus a remis președintelui Fallières o păreche de superbi cercei de safir încunjuți cu diamante, dar oferit de către suveranii ruși cu ocaziunea căsătoriei dsoarei Fallières. Președintele a rugat pe atașat să transmită Maiestăților Lor expresiunea celor mai vii mulțumiri din partea dsoarei Fallières precum și din partea sa.

Evenimentele din Turcia.

Complot în contra Sultanului.

Un grup de funcționari din Constantinopole din diferite departamente, au fost descoperiți în momentul când discutau asupra unui complot în contra Sultanului.

Funcționarii aceștia sunt partizani ai fostului regim și n'au încetat a fi în legătură cu personagiile îndepărtate de Sultan după restabilirea Constituției.

Numărul celor surprinși pe loc e de 18.

Fostul patriarh atac de armeni.

După cele ce spun ziarele turcești o mulțime de armeni au atacat ieri casa fostului patriarh armean Ormanian și-l conăuse la patriarhat la Kumkapu, cerându-i socoteala pentru un fond de 30.000 de lire.

Ormanian a declarat unui ziarist turc că această sumă a fost depusă de el la o bancă și ar fi avut intențiunea s-o cheltuiască pentru trebuințele națiunii. Un membru al comitetului tinerilor turci a putut să risipească mulțimea.

Fostul patriarh a fost condus la el acasă, unde e supravegheat de către trei armeni ca să nu poată fugi.

Personajile noului guvern turc.

Asupra personajilor cari compun noul ministru se dau următoarele amănunte:

Marele vizir Kiamil-Pașa este un om integru, leal și luminat.

Deși n'a stat vreme îndelungată în Europa occidentală, a călătorit totuși foarte mult și vorbește în mod curent limbile franceză și engleză. Singurul cusur alui Kiamil pașa e că a atins vârsta de 82 de ani. Cu toate acestea e voinic și viu.

Șeic-ul Islam, Djemal Eddin Effendi a rămas în minister. El e unul dintre cei mai puternici susținători ai noului regim.

Pentru constituție e o adevărată norocire că actualul Șeic-ul-Islam n'a fost înlocuit printr'un simplu Hogeia din Asia mică. Djemal Eddin-Effendi e foarte cult și descinde într-o familie veche, care a avut adeseaori prilej să ia parte la conducerea statului. Șeic-ul-Islam n'are numai funcțiunea de ministru al cultelor, ci și o bună parte din ministerul justiției.

Hassan Fehmi, noul ministru de justiție, este unul dintre cei mai buni advocați din Constantinopole. El a fost guvernator la Salonic în timpul atentatului în contra băncii de acolo.

Reșid, noul ministru de războiu, e unul dintre cei mai iluștrii ofițeri din armata turcă.

Ekrem, ministrul vakufurilor, e un scriitor foarte apreciat.

Reșid Akif, noul ministru de interne, e de origine albanez. Prin el a obținut poporul Constituția în 24 de ore.

Gabriel Effendi Nuradungian, ministrul comerțului, e jurisconsult foarte capabil.

Direcțiunea viitoare a activității.

Kiamil-pașa interviewat de un redactor al ziarului „Matin” din Constantinopole a declarat că va aprofunda Parlamentului, iar va comitetului de a modifica Constituțiunea și dacă va fi dreptul de a exila, acesta va fi exercitat de către guvern iar nu de către Sultan. Senatul va fi numit de Sultan. Marile liniamente politice vor fi acestea: La exterior mențiunea Statului quo; la interior cât mai multe reforme posibile. Dacă liniștea se menține

va fi locul de a se încerca pe lângă puteri demersuri pentru suprimarea supravegherei în Macedonia.

Clubul turcilor reacționari.

Un ziar din Berlin primește știrea că, spionii și funcționarii concediați, au întemeiat un club al turcilor reacționari care sub conducerea lui Kiamil-Pașa, va căuta pe toate căile să hrănească mișcarea reacționară, care nu va izbuti să înăbușe expansiunea tinerilor turci, va avea o mișcare care nu s'ar atinge de extreme.

Înaintarea fililor Sultanului.

Fiii Sultanului Selim, Abdul, Kadir și Ahmed, au fost înaintați cu câte un grad în armată. Nur Eddin a fost înaintat la gradul de sergent-major.

Incarcerarea patriarhului armean.

Pe la ora 6 seara, a trecut înspre închisoare, o trăsură deschisă dusă sub escortă, în care se află patriarhul armenilor Ormanian.

Mișcarea populațiunii în România.

Serviciul general de statistică al României, a încheiat mișcarea populației țării noastre în 1907. Mișcarea populației e importantă din mai multe puncte de vedere. Trebuie înainte de toate să știm câte suflete sunt cuprinse în hotarele țării noastre, adică să știm câte trupuri trebuiesc hrănite, să cunoaștem forțele de cari dispunem, în senzul creșterii sau descreșterii numărului locuitorilor și prin urmare a nevoilor și brațelor de muncă ale acestei țări, și altele. Omenirea e îmbucătățită azi, după naționalități și după conformațiunea politică, așa că nivelarea producției și consumului general, nu se poate realiza, decât pe fragmente. Fiecare stat îmbunătățește situația celor din hotarale sale, și în mod fatal prin înțalnirea, prin frecarea lor, nivelarea se va realiza.

Anul 1907 a fost, se poate zice, din punctul de vedere al numărului sufletelor, al creșterii numărului lor, foarte bun.

Numărul nașterilor în 1907 a fost de 274.487, pe când în anii precedenți numărul era cu mult inferior. Media nașterilor în ultimii cinci ani până în 1907 a fost de 252.140.

Orașele au dat 37.583 suflete, iar comunele rurale 235.904. Din totalul nașterilor 249.854 copii au fost legitimi, iar 24.633 naturali și găsiți, adică vre-o 10 la sută nașteri nelegitime.

E interesant capitolul acesta. Nu mai încapem în doială, că nașterile nelegitime sunt mai numeroase la oraș, unde moralitatea e mai subredă. Botoșanii dau cel mai mare număr de bastarzi: 39 la sută Dorohoi 30 la sută, Iași 28 la sută, Craiova 27 la sută, București 19 la sută.

Numărul avorturilor și al infanticidelor nu prea se cunoaște — desigur; dar dacă ținem seamă pe faptul că la noi din nenorocire e mare, obținem rezultate satisfăcătoare din punctul de vedere al prolificității, fără avorturi și infanticide, am avut 41 la mie în 1907, pe când media cincinală din urmă n'a fost decât 39.4. Am mai avut în 1907, 6567 de născuți morți, dintre cari 5490 legitimi și 1068 naturali. La 100 de fete în 1907 avem 105 băieți.

După religii, se observă că mozaicii la cari nașterile erau în descreștere s'au urcat: dar procentul lor față de totalul nașterilor a scăzut dela 3,5 la 2,7. Deasemenea la orașe nașterile mozaicilor sunt în urcare, iar la sate în coborire.

Mohamedanii sunt cei mai prolifici locuitori ai României. O țară nouă e totdeauna mai prolifică. Civilizația, mărește numărul nașterilor, dupăcum când se încuibază bine în sinul unui popor, dar în anumite condițiuni, provoacă o scădere.

Mortalitatea infantilă, însă, face ravagii grozave: 50 la sută la sate și 39 la sută la orașe. Iată cauza principală a creșterii încete a populațiunii noastre, și dacă nu putem spera o urcare a nașterilor fiindcă — fie ne permis să spunem că nu există mijloace spre a le mări — vom obține, stavilind mortalitatea infantilă, o creștere a populației foarte simțitoare.

Bătrânii noștrii susțin că pe vremuri nu existau atâtea boli și nu mai mureau oamenii așa de mulți ca azi. Statistica ne dovedește contrariul. În localitățile unde condițiile igienice s'au îmbunătățit, mortalitatea e mai mică. — E ade-

vărat că pe când media cincinală din urmă socotea 25 la mie numărul morților, în 1907 proporția a fost de 26,7; cauza e tot mortalitatea infantilă: Numărul nașterilor a fost mult mai mare, și trebuia să crească și numărul total al morților, fiindcă mamele n'au învățat încă să îngrijească pruncii.

Totalul deceselor 1907 a fost de 175.794, pe când în cei cinci ani de mai înainte media era de 160.183. Cu toate acestea populația a crescut în 1907 cu 98.693 de suflete, pe când media cincinală e de 91.957.

În 1907, la 100 de femei au murit 109 bărbați la sate și 120 bărbați la oraș.

Căsătoriile în 1907 au crescut de la 66.863 câte au fost în 1906 la 70.263. Fenomenul se explică prin anul agricol, care în 1906 a fost cel mai bun din câte am avut. La aceasta se adaugă excelenta lege a căsătoriilor din 1906.

Divorțurile au crescut și ele: în 1906 au fost 1731, media cincinală 1645, iar în 1906 numărul s'a urcat la 2167. Divorțurile sunt mai numeroase în Moidova.

Excedentul nașterilor asupra morților a fost în 1907 de 15 la mie, iar media cincinală a fost de 14,4.

Media în care crește populația României e de 13,8 la mie. Bulgaria cu 18, Serbia 16, Rusia 15,8, Germania 15,9, România 13,8, Anglia 12,1, Austria 11,3, Ungaria 11, Belgia 10,7, Italia 10,6, Franța 1,8.

Noi am sporit cu 98.000 suflete. Germania sporește cu 800—850 de mii pe an, iar Franța scade cu 20.000!

Excedentul nașterilor asupra morților, îl dau satele noastre unde proporția e de 17,1 la sută, pe când la orașe nu e decât de 4,8 la sută. 1000 de săteni au sporit la 1017 pe când 1000 orașeni la 1005. Populația rurală e deci aceea care produce și întreține elementele spornice ale națiunii românești.

În orașele Moldovei, ortodoxii sunt în deficit. Botoșanii are un deficit de 69 unități, pe când mozaicii au un excedent de 180 unități. Dorohoi a pierdut 36 suflete ortodoxe, iar mozaicii au câștigat 119.

Iar ortodoxi sunt în deficit cu 239 unități, pe când mozaicii au câștigat 269. Cam același lucru se petrece în Huși, Roman, Fălticeni, Tecuci, Bârlad și Vaslui.

Natalitatea cea mai mare a avut o Dobrogea 51 la mie, iar Moldova cea mai mică 39,7. Prolificitatea e mai mare pe malurile Dunării și mult mai mică la munte.

Mortalitatea cea mai înaltă e tot în Dobrogea 30,2 la mie, pe când cea mai mică în Muntenia 26,9 la mie, pe când în București 25,8.

Din datele mai sus rezultă, că suntem pe calea creșterii populației și că trebuie să ne străduim din toate puterile de a împiedica mortalitatea infantilă și să îmbunătățim condițiile igienice în cari trăim.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 12 August n. 1908.

— **Știri personale.** P. S. Sa Episcopul Ioan Papp a sosit aseară din Caransebeș. — Dl Ioan Bianu, membru al Academiei române, a petrecut azi în Arad. — Preasfinții Lor episcopii Demetriu Radu din Oradea mare și Vasile Hossu din Lugoj sunt în vilegiatură la Stâna de vale. P. C. Sa Vasile Mangra a plecat azi din Arad.

— **Rectificare.** Printr'o regretabilă scăpare din vedere tipografică în raportul nostru de ieri despre funerariile episcopului Popea numele Prea Cuvioșiei Sale arhimandritului *Filaret Musta* a rămas în afară din lista preoților cari au celebrat sfânta liturghie.

— **Episcopul Szmrecsányi** al diecezei catolice de Oradea-mare, mort în aceeași zi cu episcopul Popea, va fi înmormântat abia Lunea viitoare. Printre candidații, la scaunul episcopesc vacant al Orăzii-mari să amintesc episcopii Lányi, Fetser și episcopii Prohászka și Csáky.

— **Vizita regelui Eduard VII la Ischl.** Monarhul nostru va primi mâne la Ischl vizita distinsului său prieten, Eduard al VII-lea regele Angliei. Vizita aceasta se promite de mare însemnătate politică și e ultima în șirul întrevederilor dintre domnitori. Regele Eduard va fi însoțit de secretarul de stat Harding, în a cărui mână se concentrează toate firele politice externe a Angliei. El însoțește în tot locul pe domnitorul său. Nu e mult de când regele Eduard primise la Londra pe președintele republicii franceze, pe urmă s'a întâlnit cu țarul Rusiei la Reval, iar azi a fost oaspele împăratului Wilhelm la Friedrichshof. Vizita lui la Ischl e ultima în șirul întrevederilor de mare momentuositate pentru politica europeană. Cu acest prilej secretarul Hardinge se va întâlni cu ministrul nostru de externe, baronul de Aehrenthal. Se vor cercă probabil modalitățile unei proceduri unitare față de noua situație din Balcani.

— **Di Zaharie Bârsan** cu d-na, mult apreciații noștri artiști, vor da *două reprezentații teatrale la Lipova*: Sâmbătă în 15 și Duminică în 23 August n.

Miercuri, în 19 August n. („Schimbarea la față“) vor juca la *Șiria*, unde tinerețea face frumoase pregătiri

— **Sinodul protopopesc al luteranilor în Nădlac.** În 6 August n. a. e. s'a ținut în Nădlac sinodul protopopesc al slovacilor și ungarilor luterani. S'a prezentat un proiect de statut cu privire la administrarea averilor bis. școlare și a alegerii preoților și învățătorilor. În p. 19 al acestui proiect se zice că: „de preot sau învățător nu poate fi candidat acel individ care în privința patriot smului maghiar nu e demn de încredere“.

Punctul acesta, în urma argumentelor sdrobiitoare ale înflăcăratului naționalist L. Boor, preot slovac în Nădlac, cu unanimitate a fost respins. La 1 oră d. a. s'a ținut banchetul în hotelul „Hungaria“ la care au participat 101 persoane: slovaci, români sârbi ș. a. N'au lipsit nici toasturile cari durere s'au ținut în limba maghiară. Inimosul preot Boor însă ține un toast în limba slovacă, dând astfel o palmă binemeritată oratorilor cari s'au rușinat a vorbi în limba maicii lor. Vivat Boor! *Un oaspe.*

— **Adunarea fondului de teatru la Oravița.** Serbările societății de teatru român promit a fi cele mai splendide; punctul culminant de atracție însă va fi concertul și reprezentațiunea teatrală din 29 August n., Sâmbătă seara, pentru a căror reușită s'au angajat artiștii și cântăreții noștri cei mai celebrii.

Petrecerea de dans ce urmează va fi locul de întâlnire părechilor tinere doritoare de patima plăcută a jocului.

Publicul românesc este invitat la aceasta, în frumusețe ei rară petrecere.

Pentru secțiunea de concert și teatru: *Dr. Mihai Gropșian*, președinte. *Dr. Nicolae Hubian*, notar.

— **Din Archidieceză.** Cetim în „Unirea“ din Blaj: Au fost puși în deficiență Demetriu Metea, parohul Așintșului și Petru Nirăștean, parohul Iernotului. La Riciul-de-câmpie (tr. Pogăceleii) a fost denumit parohul Bandului-de-câmpie Filip Pop, la Band (tr. Morășului) a fost dispus preotul Dionisie P. Decei din Orlat, la Orlat (tr. Sibiiu) a fost constituit de paroh Ioan Ghișoiu din Ona Sibiiului. — *Dr. Iuliu Florian*, capelanul prim din Cluj a fost denumit de capelan militar pentru ostașii români ge.-cat. staționați în Viena. De capelan prim la Cluj s'a numit Engen Pop Păcurar, capelanul al doilea de acolo.

— **Deputați noi în Bucovina.** În locul repausatului deputat dietal Tudor cav. de Flondor a fost ales din partea marilor proprietari dl Nicu cav. de Flondor, iar în locul dlui Bohdanowicz a fost ales dl dr. Cajetan Stefanowicz, membri în dieta Bucovinei.

— **Concertul și petrecerea din Radna,** date din prilejul adunării învățătorilor, au reușit pe deplin. Corul dirijat de învățătorul Traian *Givulescu*, din Radna a cântat în deplină armonie spre mulțumirea tuturor. Unele puncte au trebuit bizate. Asemenea s'a produs bine învățătorul *Tr. Fridrich* din Miniș în „Mama Anghelușă“ de Alexandri. Iar D-șoarele *Aurora Ștefu* (sopran) și *Georgina Dolga* (alt) absolventele institutului *Ion Oteteleșanu* din România au cântat cu sentiment „Dela Dunăre la Sena“... și două strofe din „Deșteaptă-te Române“ cu cari au stârnit un entuziasm în care publicul a erupt în frenetice aplauze și urări „să trăiască!“ Localitățile unde s'au ținut concertul și petrecerea au lăsat mult de dorit.

— **Sinucidere curioasă.** Ni-se scrie: Rectorul șc alei săsești din Mercurea, Klein, un tânăr cu pregătiri academice și-a pus sfârșit vieții într'un mod foarte curios. După ce a lăsat pe masă o scrisoare adresată superintendentului din Sibiu. În 4 l. c. s'a depărtat din locuință făcând a spune cuiva aceasta. Colegul lui abia a doua sau a treia zi au observat dispariția lui și au început să-l caute în toate părțile. În public a eșit știrea despre lipsa lui abia după 6 zile, când s'a și aflat apoi, că cu trenul de Vinț a luat drumul spre Alba Iulă.

După ce din partea familiei sale din Sibiu a fost trimis întru urmărirea lui un detectiv, în fine sa aflat, că s'a aruncat în Murăș, de unde în zilele trecute a fost scos și înmormântat în Vinț. Cauza sinuciderii e necunoscută.

— **„Familia română“** revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (Sfaturi, Curierul Modei, Ghicitori). Abonații noi pot primi toate numerile dela început.

Abonamentul e de 10 coroane pe un an.
Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23.

— **Devastările uraganului.** Sâmbăta trecută a fost o zi critică pentru toată Europa centrală din punct de vedere meteorologic. Uraganuri și ploii torrentiale au caracterizat-o. Devastările lor au fost enorme pretutindeni. În Seghedin un coș de fabrică a fost răsturnat și în căderea sa a sdrobiit o cantină ucigând patru și rănind mulți muncitori cari luau masa acolo. În Ungaria de nord ploile îmbelșugate au umflat râul, Waag și a inundat multe localități ca Namesto.

Din Cernăuț s'a anunțat că Prutul și Ceremușul s'au umflat și valea Vizenca a inundat localitatea cu același nume. Un funcționar de poștă s'a înecat.

În România au suferit mai ales împrejurimile orașului și orașul Ploiești însuși. Linia de cale ferată dintre București — Ploiești prezintă un spectacol lamentabil. Pe tot parcursul nu iese canton care și-ar fi păstrat coperișul întreg. Gara Crivina a fost foarte mult păgubită și o parte din copeiș e dusă de vânt. Lămpile indicatoare ale drumului de fier au fost făcute bucățele și în multe locuri stâlpii de telegraf sunt culcați la pământ.

În Ploiești faimoasa »Salcie pletoasă« de pe malul Dîmbului un loc de plimbări și petreceri al ploieștenilor a fost desrădăcinată.

— **Alegerea din Maidan.** Cetind în cronică prețiosului ziar al D-voastră în Nr. 162 alegerea din Maidan, în care preotul Aureliu Iana desminte scandalușoasă alegere de învățătoare, din comuna noastră Maidan zicând, că au decurs în cea mai exemplară ordine, îmi iau libertate a descrie decursul alegerii, care după distinsul preot cu brău roșu deși fără nici un merit, au fost nu exemplară, ci de tot scandalușoasă.

Rog deci a publica cursul alegerii, din care se poate vedea, că sus numitul preot a grăbit să sară în ajutorul poliției, ca să desminte cele întâmplare fiind și dânsul aparținător celor cu musca pe căciulă (adecă aparținător în partidul polițial).

Alegerea a decurs în următorul mod: Sosind protopopul tractului în comună spre a efectui alegerea a tras la preotul Aureliu Iana, care este conducătorul oficiului parohial și totodată și conducătorul oficiului poștal (m. kir. postamester), unde să vede că au făcut atât candidările competentelor, cât și bărbaților de încredere și astfel a venit cu candidările în buzunar la ședința comitetului paroh., unde pe candidata Livia Penția a ridicat până la al 7-lea ceriu, pe când pe Victoria Alexa a coborât-o întru atât, în cât s'a văzut, că dânsii cu ori și ce preț au vrut s'o nimicească. În sinodul parohial afacerile tot așa au mers. Protopopul declarând sinodul deschis și cetind numele candidatelor la care poporul alegător au zis, că mai bine aleg pe Victoria Alexa, decât pe Livia Penția zicând totodată că nu calificațiunea hotărăște, ci și persoana, în urma cărora s'a făcut gălăgie între alegători, iar președintele alegerii, ca să scoată pe candidata lor la biruință, au început iarăși să o ridice și să coboare pe ceialaltă. Incepându-se alegerea antistia comunală a stat la ușa bisericii și a lăsat înăuntru numai pe aceia, cari au votat cu candidata lor, iară pe aceia care au voit să voteze cu Victoria Alexa nu i-a lăsat să intre în biserică, ceea ce să dovedește prin nenumărați alegători.

În lista a egătorilor, după care s'a făcut alegerea, mulți nu au fost luați cari au plătit de 4-5 ani cultul și pe baza legii ar avea dreptul de alegător, dar totodată în listă nu au fost luat nici numerele caselor, așa încât un alegător cu același nume a putut vota mai de multe ori, ceea ce să poate vedea și din protocolul alegerii.

La votare preotul *postamester*, pe fiecare alegător l'a prins cu mâna de haină spunându-i numele candidatei.

Acesta a fost decursul alegerii, pe care dl preot m. kir. postamester a grăbit să-l desminte în prețuitul ziar al D-voastră, pe care deși dânsul nu la abonat nici când, ci în locul foilor românești abonează ziarul maghiar „Budapesti Hirlap“ și „Ujság“.

Rog deci Onorată Redacție spre lămurire a da puțin loc celor scrise în coloanele ziarului Dv. fiind cele scrise adevăruri și pentru cari eu voi răspunde. *Maidan*, în Aug. 10/28. *George Cipu* măestru.

— **Afacerea Nastici-Pribicevici.** Afacerea »trădătorilor pansirbești începe să devie tot mai bănuită. În vreme ce Nastici desvăitorul »conspirației« este încă tot în libertate și primește dela poliție ordine cum să se poarte pe străzile Agramului, pentru a nu provoca »tulburări«, un al treilea frate al deputatului Pribicevici a fost și el arestat, încât acuma trei frați sunt arestați. Unele ziare aduc vestea, că toată afacerea nu ar fi decât o manoperă a guvernului comun și mai ales a guvernului unguresc în scop de-a compromite pe șefii sîrbi și a avea un pretext pentru arestarea lor. Cercetările poliției continuă.

— **Cel mai mare dinamit din lume.** Din Londra să vestește: Dinamitul »Cullinan«, pe care regele Eduard îl primise anul trecut cadou la ziua nașterii sale, a fost transportat la Amsterdam, pentru a fi șlefuit: Munca asta e săvârșită cu grija și precauțiunea cea mai mare. Într'o pivniță incunjurată cu un zid de ciment și cu cteluri, șeful casei de șlefuire va săvîrși munca asta cu ajutorul câtorva muncitori de încredere. Noaptea, piatra evaluată la un milion de livre șterlinge (20 de milioane de coroane) este păzită de o gardă deosebită. În lăuntru pietrii însă a fost descoperită o pată invizibilă înainte de șlefuire. Din pricina asta piatra va trebui să fie în două bucăți, din cari f e despicată, care

parte va trage câte 425 de carate. Cu toate astea »Cullinan« va rămânea piatra cea mai mare, căci cunoscutul Kohi-noor, până acum căjiva a-i neîntrecut în mărime; trage abea 102 carate. Cele două pietre sunt destinate de-a fi prinse una în sceptrul și alta în coroana regelui Eduard. Șlefuitul a început în Decembrie a anului trecut și va reclama încă multă vreme. Cheituielile lui sunt foarte mari și să întorc numai în parte mică prin praful diamantului.

— **Prezență de spirit.** Zilele trecute o bogată americană călătoria pe linia New-York-Railway. La un moment dat, dintr-o dată să scoabă geamul vagonului. La început geamul rezistă, deodată însă căzu, lovindu-i mâna și zdrobindu-i un inel cu diamante de mare valoare. Cele mai multe bucăți din diamant săriră pe fereastră afară. Milionara nu-și pierdă capul, ci scoase imediat ceasul, fixându-și în minte momentul, când s'a întâmplat pierderea pietrei. Apoi ajungând la cea mai apropiată stație, telegrafia stației centrale, indicând precis momentul, când a suferit pierderea. Peste câteva zile doamna a ajuns în posesiunea diamantelor pierdute.

— **Statula lui Chopin.** Din Varșovia se anunță că acolo s'a constituit un comitet pentru ridicarea unei statui marelui compozitor Chopin, din prilejul centenarului său ce se va implini la 1 Martie 1909. Guvernul Rusiei la început eră împotriva acestui plan, dar întreprinzând numita cântăreață de operă din Petersburg, d-na Bolska, a încuviințat ridicarea monumentului.

— **Părul cărunț își redobândește culoarea** primitivă primitivă prin apa »Arabela«, care nu-i o vâpșea, nu murdărește și se aplică foarte simplu.

O sticlă 5 cor. De vânzare exclusiv numai la *Wachsmann Jenő és Tsa drogherie Szabadka.*

Concert, petreceri.

Studenții români almăjeni, invită la producțiunea și petrecerea care se va ține Miercuri, în 6/19 August 1908 (Schimbarea la față) în grădina hotelului »Brancovicu«. Inceputul la 8 ore sara.

Economie.

Cărticica Plugarului.

De S. C. Aldea.

Pentru preoți și învățători.

La a 5-a prelegere populară din Ciacova s'a cedit broșura dlui S. C. Aldea, care prin materialul tratat a plăcut și îmbogățit cunoștințele economice ale ascultătorilor.

Efectul broșurii a fost admirabil. La toate acestea a contribuit stilul ușor și procedeul autorului de a explica pe baza științei toate lucrările ce le îndeplinește un econom în pământul sau. Țăranii în vrâstă au avut ocaziune să audă lucruri pe cari în cei 50—60 de ani trăiți le-au făcut, dar n'au știut de ce trebuiesc făcute, sau pe altele le-au făcut rău.

Pentru a motivă propunerea ce va urmă fie-mi permis a cită cuvintele cu cari autorul își încheie broșura: »Scriitorul acestei cărticele crede că a spus destul pentru înțelegerea sătenilor și sfârșește aci, nădăjduind, că poate ea va fi de folos școlarilor pentru cari e făcută și plugarilor cari ar ceti-o sau ar auzi-o cetită de alții«. De oarece prețul broșurei e numai 60 fil. și se poate procura la toate librăriile românești — credem în interesul națiunii române — că ar fi de mare folos dacă preoții și învățătorii ș'ar luă osteneala de a ceti Dumineca după prânz un discurs de 1½ oră broșura amintită. Iar folosul ar fi mare, mai ales, că autorul nu clasifică pământul după ținuturi sau țări, ci după compoziția lui fizică, așa d. e. pământ clisos, văros, nisipos, lutos etc., cari termini se pot aplica pe întreg rotogul pământului. Pentru a se convocă o atare adunare populară, trebuie anunțat la pretură, că în cutare Duminecă preotul sau învățătorul local va ține o prelegere de economie. De oarece întreg lucrul nu cere nici o jertfă, decât puțin interes față de

soartea poporului, închei în speranța, că în scurtă vreme vom fi în plăcuta poziție de a ceti în acest loc numele acelor conducători firești, cari cu ajutorul broșurei dlui S. C. Aldea au contribuit cât de puțin la vulgarizarea științei plugărești folosind astfel poporului lor. Tot dl S. C. Aldea a mai scris o broșură cu titlul »Sfaturile unui plugar luminat«, tot așa de prețioasă ca și »Cărticica Plugarului«.

Simeon Popescu.

— **Bilanțul semestral al »Albinei«.** După vechiul său uz »Albina«, își publică în numărul nostru prezent încheierea semestrală, pentru a oferi acționarilor și altor interesați ocazia a se orienta asupra mersului afacerilor acestui institut în prima jumătate a anului de gestiune curent. Bilanțul se încheie cu active totale de coroane 32.760,541 — în creștere față de perioada corespunzătoare a anului 1907 cu circa cor. 2,500.000 — și față de finele anului trecut cu circa cor. 1.800,000.—; iar profitul net al celor dintâi 6 luni se cifrează cu cor. 163.100 —, (plus față de 30 Iunie 1907 de circa cor. 25.000) ceea ce corespunde unei rentabilități de circa 6.80 proc., ale capitalului social de cor. 2,400.000. În semestrul expirat institutul acesta a operat cu întreg capitalul, urcat la suma de cor. 2,400.000 în adunarea generală din 1907, în măsura căruia s'au dezvoltat și singuraticii rami de afaceri.

Dintre pasive sunt de remarcat rezervele (inclusiv Fondul de penz. de cor. 585.903; care încă formează proprietatea institutului) de cor., 1,041.000, în creștere față de Iunie 1907 cu circa cor. 81.000; cu fondul de garanție al scris fonciare cu tot, în sumă de cor. 500.000, rezervele totale se urcă la considerabila sumă de rotund cor. 1,541.000.

Cea mai însemnată poziție a pasivelor sunt depozitele spre fructificare în sumă de coroane 16,336.879 arătând față de Iunie a tr. ca și față de finele anului 1907 o creștere de circa cor. 1,200.000. („Rev. Econ“)

— **Tovărășia de ouă »Cocoșul«,** din județul Botoșani, a vândut ouă pentru suma de 40.000 lei numai într'un an.

Dacă va fi sprijinită de încă 6 sau 7 cooperative similare, ele ar putea produce, laolaltă, un venit anual de peste 100.000 lei.

— **Curs pentru vierii.** În vilele model din Aiud se va deschide pentru învățători un curs de vierit, care va dura din 8—21 Octombrie a crt. Pentru întreținere învățătorii primesc 120 coroane. Rugărilor sunt a se înainta prin inspectorul de școale.

— **Curs practic de lăptărit în Ciacova.** La 1 Octombrie a. c. se deschide la școala economică din Ciacova un curs practic de lăptărit la care se primesc 20 de tineri sănătoși, nepătați, cari știu scrie și ceti și cari pe lângă întreținere gratuită vor primi instrucțiune teoretică și practică în toate ramurile lăptăritului. Rugărea adresată ministrului reg. ung. de agricultură și provăzută cu atestat de boez, de vaccinare, atestat medical, de moralitate și cu atestat școlar, sânt a se trimite la adresa directorului școlii de economie din Ciacova: Juhász Vilmos.

Budapesta, 7 August 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22 50	22 52
Săcară pe Oct.	18 74	18 76
Ovăs pe Oct.	16 46	16 48
Cucuruz pe Maiu	14 52	14 54

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou		
De Tisa — — — —	22 K.	80—24 K. 50 fil
Din comitatul Albei — — — —	—	—
De Pesta — — — —	22	60—23
Bănățenesc — — — —	22	80—23
De Bacica — — — —	22	60—23
Săcară — — — —	18	90—19
Orzul de nutreț, cv. lit. I.	15	50—15
» de cv. litatea II.	15	10—15
Ovăs de I.	16	60—16
» » II.	16	20—16
Cucuruz vechiu — — — —	—	—
» nou — — — —	15	20—15

BIBLIOGRAFIE.

Pierre Loti, Pescar de Islanda

roman, traducere de C. Sandu-Aldea, București, editura Mineiva 1908, pag. VII+308. Prețul 1'50 lei.

Ce deosebire între romanul dlui Dauș și între acesta! Las, că comparația schiopătează și acum, ca totdeauna, dar e frapantă descrierea aceasta așa de nemeștejuită alui Loti și stilul împodobit și aproape forțat din iluzii. Total așa de simplu dar poate chiar pentru aceea grozav de mișcător. Viața aceea simplă și nepretensivă a pescarilor din Britania, plecarea lor în primăvară la pescuit în apele Islandei și reîntoarcerea acasă toamna.

Chefurile și veselia dela reîntoarcere, ca și jalea și durerea despărțirii se par așa de naturale, cu toate acestea te înduioșează și răpesc prin farmecul cu care scriitorul își stăpânește curiozitatea și ține-o așine încordată dela început, până la sfârșit. Din toată povestirea aceasta destul de lungă se desprinde viața alor doi marinari tineri, Silvestru și Jann, dintre care cel dintâi înrolat în armată, dus în China e rănit mortal cu prilejul unei recunoașteri și dus pe vapor spre a fi transportat la Franța, mama dulce, la stînul bunicei, ce-l iubia, dar moare în apusul roșietic al soarelui și e îngropat în pământ sfîșit la Singapore.

Al doilea, Jann, un tînăr voinic cu spete late, care fuge de însurătoare, fiindcă a promis să se însoare cu marea, ajunge într'adevăr această soartă dureroasă.

Și așa făr' de-a observă, toate se adună din toate părțile, spre a duce la acest desnodament fatal. Tatăl fetei Gaud, care-l iubește de mult, sărăcește și fata, crescută la Paris, e silită să trăiască din lucrul mânilor sale. Jann, care fugea de Gaud, chiar pentru fama că tatăl fetei e bogat și astfel nepotrivit pentru el, o vede, după reîntoarcerea-i dela pescuit și îi spune așa de natural — Gaud, dacă vrei.

— Dacă mai vrei. Peștele s'a vândut bine anul acesta și am câteva parale, — repetă el și termină spunându-i a treiaoaară:

— Am putea face nunta, d-șoară Gaud, dacă mai vrei.

Și fata se învoiește, dar în ziua nunții, cerul eră încărcat de nori și foarte posomorit. Vântul bătea cu turbare, urlă prin horn, ploaia cădea cu furie, noaptea eră așa de întunecoasă și marea, marea par'că în năcazul său, că a pierdut pe acela, care i-se făgăduise, să fie numai al ei, se sbătea cu turbare, lovia țărnuș și arunca apă până aproape de casa unde nuntașii își petreceau vesel.

Și după o săptămână de fericire Jann pleacă spre Islanda, pe-o corabie nouă, alături cu cei mai buni pescari. Și sosiră în sfârșit ultimele zile alui August, Septembrie eră aproape sfârșit și el și Leopoldina — numele năii — nu mai soseă. Sbuciumul și fiorul acela al așteptării: nedumerirea, că oare cel atât de drag și așa de mult așteptat va mai sosi oare ori nu, sunt descrise cu o peană de măiestru. Cu aceeași artă e descrisă și furtuna pe marea Islandei, când cei doi tineri marinari Silvestru și Jann erau la cârmă și-și băteau joc de furia apei, cântând un verb cu acelaș refren, fără colorit și fără importanță. Lor nu le pasă nimic de lupta valurilor.

Și multe alte pagini are *Pescarul de Islanda*, care în traducerea dlui Aldea, a câștigat par'că și mai mult în frumseță. — Noi o recomandăm cu toată căldura.

Cluj, August 1908.

Aldea.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichin.

FRANCISC JOSIF
CEL MAI PUTERNIC A PĂ PURGATIV NATURAL

Anunț.

In cancelaria notarala din Ciuci (com. Aradului), poate ocupa postul de scriitor **un finar cu praxa buna**, incepand din 1 Septembrie a. c. st. n., pe langa salariu anual de 800 cor. cuartir, incalzit si luminat, de dupa siruinta va avea parte si din venite. Doritorii de a ocupa acest post stabil sunt rugati sa se prezinte in persoana.

Preferiti vor fi cei cu calificatiunea receruta.

Instiintez pe on. public ca mi-am mutat macelaria pe Szabadsag-ter in edificiul teatrului vechiu unde, vind carne proaspata de porc cu 68 cr. Untura curata cu 68 cr., slanina, cu 68 cr., sunca afumata cu 90 cr. Inainte 80 cr. cotlete 90, coaste 72, picioarele cu 60, matela cu cele mai favorabile preturi de zi. Maie si sapun de uscat de casa, varza acra, napi crastaveji si piperci se pot capata in macelaria lui **Garay Karoly**, in Arad pe Szabadsag-ter.

Cele mai bune bandaje de herma, de pantece, suspensorii, irigatoare, injectoare si articole de cauciuc, (guma), ciorapi de cauciuc se gasesc la

Carl Koch

Timisoara (in oras),

Depozit de toate articolele pentru cautarea bolnavilor.

Pravalia romaneasca.

Gabor Bereş

CLUJ, (Kolozsvár) Kossuth Lajos u. 7. Telefon 654.

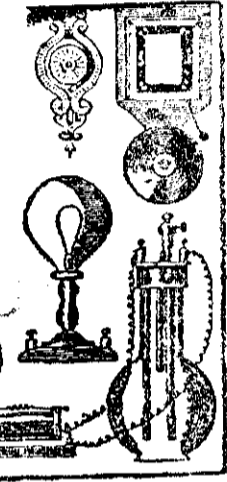
Montare de iluminat cu electricitate, montare de telefon, sonerii electrice, parafulgere.

Magazin stabil :

lampi in forma de lustru, si de brațe de pereți

precum si tot felul de obiecte pentru **electricitate**

Reparaturile le savarsesc pe langa garantie asa in loc, ca in provincie.

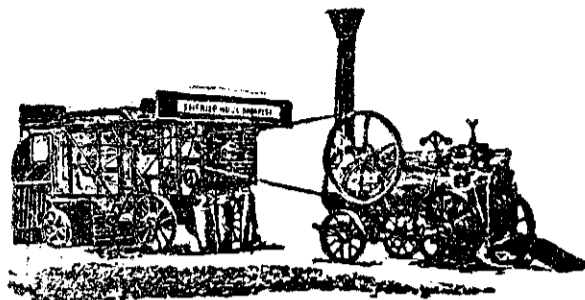

Calfe destoinice de vapsoitorie

gasesc ocupatiune statornica la

SCHUSCHNIG

succesorul **ERNST KLEIN**
SIBIU (Hermanstadt) Honterusgase 4

Provisiuni de masini cu vapor LOCOMOBILE

facaor de jirezi de paie
in forma intrebuintata si cu dregere
se pot capata pe langa conditiile de platire foarte favorabila la firma

SEIFRIED HUGO

BUDAPEST, V., str. Katona Jozsef 17.

O rugare modesta, care nu va costa nici o oboseala, dar administratiei ziarului nostru poate fi de mare folos.

Ziarul nostru roaga pe onorat public ca la cererea preterurilor curente sau la ori ce cerere au cumparare sa se provace ca adresa firmei se cete-o in Tribuna.

KÉZSMÁRKY J. Prima Intreprindere de pompe funebre din Arad

Biroul central si magazinul de modele, strada Weitzer
:: Janos, palatul minori ilor, langa posta centrala. ::

Depozitul principal: Maros u. 2 sz. casa proprie.
Telefon 465. Telefon 465.

Am onoare a aduce la cunoastinta on. public. ca am instiintat cu ziua de azi o intreprindere de pompe funebre bine asortata co-raspunzator cerintelor de azi.

Aranjez inmormantari in loc si in provincie cu cea mai mare pietate, dupa sistemul studiat in cele mai mari orase din tara si din strainatate, dela cele mai simple pana la cele mai luxoase cu preturi estine fara concurenta.

Toate mormantarile se savarsesc prin prezenta mea.
Arad 1908, 1 Iunie.

Cu distinsa stima
Kézsmaárk J.

Braun Miksa

A R A D, Piața Boros-Béni, Nrul 1.

Pravalia de articlii de canepa, in si lana.

Telefon Nr. 594.

Mare depozit de canepa, in si tarpaulin,

saci de grau

ponevi brute si impenetrabile de apa, saci de paie, covoare de cai, panza de impachetat, sfori de impachetat, precum si tot felul de fanti sfori de legat sacii, vitele de vie si sfori sure.

Institut de imprumutat saci.

Sa cumpara si vand saci de faina si tarate invecchiti.

Acuma a sosit

Untura de peste proaspata de Norvegia

fara culoare si miros, calitate escelenta.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supararilor reumatice
este escelenta

Spirtul Reuma

Incerat de atatea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capata calitatea originala in farmacia lui

Rozsnyai Matyas

Arad, Szabadsag-ter.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Mare succes. Invenție nouă.

Dinții susțin sănătatea

căci sub influința lor stau organele mistuirei, cari natural au înfruntare asupra sănătății. Fiindcă sănătatea e mai scumpă tesaur din lume, de aceea vă recomand noua mea invenție, care nu e frază goală ci vă dă o probă sigură

cosmetical de dinți „Hófehér“ a lui Nádler

care și cei mai negligeați dinți îi curăță depărtându-le negreala sau gălbineala și face albi ca și zăpada

O singură experimentare adevărate, că „Hófehér“ e mai bun ca praful, crema și pasta de dinți, că nu e în el praf care să frece, care se pune pe gingii și între dinți și ducând smalțul de pe dinți produce dureri de dinți și de gingii. Nu conține săpun, ca altele.

»Hófehér« e un lichid produs din sucuri de plante pe cale chimică, și are un gust plăcut.

Prețul unei sticle 1 cor. 50 fil, care ajunge 1—2 ani.

Se capătă la:

Nádler Lajos

ARAD, în depozitul din **Andrássy tér 20**,
Locul fabricii: **Varjassy József utca 32**, (casa proprie).

Sub scutul legii și patentat!

Bufet cu mâncări reci. Toata noaptea deschis.

Avis!

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică că am luat în primire localul „KIS PIPA“ din strada S. Jacy Gyula și adoptându-l din nou, lărgindu-i încăperile, și l-am prefăcut într-o cafenea modernă și

I-am deschis

supt firma de

CAFE EMKE

„ în ziua de 1 August „

Principiul meu de căpetenie va fi de-a servi băuturi curate și nefalsificate, mâncări reci și de-a câștiga încrederea on. publică prin serviciu punctual.

Avem localuri deosebite pentru societăți!

Zilnic va cânta un taraf de lăutari țigani de I-a forță.

Rog on. public să-mi frecventeze localul cât mai des

Weinberger Lajos,
proprietarul cafelei „EMKE“.

In localul meu se vor găsi toate zărele din țară streinătate la dispoziția onor. public.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez speșele de intabulare, convertez datorii de interese mari.

====
Resolvare grabnică, serviciu prompt.
====

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

Grosz Nagy Ferencz,

farma- : : farmacia : :
cist : : **Debreczen** „Arany egyszarvu“

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Védjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSÁG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte înute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Cu rambursă gratuit.

.....
MEDICAMENT
PENTRU VOPSIREA PĂRULUI

În culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.